

מנהיגות פורצת דרך

הוא היה אומר... מנחם בגין

זרקור על דמותו של מנחם בגין

מנחם בגין נולד בבריסק בשנת 1913. בשנת 1942 עלה בגין לארץ כחייל בצבא הפולני, ולאחר שחוררו מן הצבא התמנה למפקד הארגון הצבאי הלאומי (האצ"ל). בפברואר 1944 הכריז האצ"ל, בהנהגתו של בגין, על מרד בשלטון הבריטי בארץ ישראל והחל בשורה של פעולות צבאיות נגדו עד 1947. עם הקמת המדינה בשנת 1948 החל בגין את פעילותו הפוליטית. ב-1977 הושבע לראש ממשלת ישראל כשמפלגת הליכוד שבראשה עמד ניצחה בבחירות. בשנות פעילותו כראש ממשלה וכשר הביטחון קידם מנחם בגין נושאים חברתיים, מדיניים וכלכליים כמו פרויקט שיקום שכונות, הפצצת הכור הגרעיני בעיראק וחתימת הסכם השלום עם מצרים - שעליו זכה בפרס נובל לשלום. מנחם בגין נפטר בשנת 1992 ונקבר בהר הזיתים בירושלים.

בקבוצות

ערכים המשתקפים בנאומיו של מנחם בגין

לפניכם דברים שאמר מנחם בגין בהזדמנויות שונות. קראו אותם ובררו מה אפשר ללמוד מדבריו על דמותו כמנהיג:

- מה היה החזון שלו? במה האמין?
 - מה היו הערכים שהנחו אותו?
 - מה היו עמדותיו בתחום המדיני/הכלכלי/החברתי?
- למנחים: מומלץ לחלק את המליאה לקבוצות כך שכל קבוצה תתמקד באחד הנאומים.

במליאה

- נציגי הקבוצות ידווחו על הערכים והאמונות של מנחם בגין שביררו בשיח הקבוצתי.
- לפניכם רשימת תכונות ואפיונים. בחנו מה מרשימה זו אפשר ליחס למנחם בגין כמנהיג: בעל חזון, נותן דוגמה אישית, לוקח אחריות, סמכותי, מציב אתגרים, מעורר השראה, משדר עוצמה, מציב אתגרים, מעניק ביטחון, מאמין בדרך בה בחר, סוחף, נחוש. (תוכלו לציין גם תכונות ואפיונים שאינם מופיעים ברשימה).
- הכינו תעודת זהות לבגין ובה תארו:
 - תפקידים שביצע בתקופות שונות בחייו
 - פעולות מרכזיות שביצע במסגרת תפקידיו
 - ערכים שהנחו אותו

קטעים מנאומיו של מנחם בגין

"... ועתה הרשוני לפנות אליכם גבירתי יושבת הראש וחברי הוועדה לפרס נובל לשלום, ולומר לכם – תודה.

אני מודה לכם על הכבוד הגדול. אבל הוא מגיע לא לי, הוא מגיע לעמי – זה העם העתיק והאומה המתחדשת, החוזרת באהבה ובמסירות לארץ אבותיה, אחרי מאות שנות נדודים ורדיפות.

ההכרה המכובדת הזאת מגיעה לעם הזה על הסבל הרב שנפל בחלקו, על האבדות הגדולות שאבדו לו, על אהבתו את השלום וכיסופיו העמוקים אליו, למענו ולמען שכנו.

בשמו ולמענו אני מקבל את הפרס בענווה ובשמו אני מודה לכם מעומק הלב. אני בא מארץ ישראל, ארץ ציון וירושלים, ואני ניצב כאן בענווה ובגאווה, כבן העם היהודי, וכאחד מבני דור השואה והגאולה. העם היהודי העתיק העניק לעולם את חזון השלום הנצחי, חזון פירוק הנשק הכללי, ביטול לימוד המלחמה ועשייתה. שני נביאים, ישעיהו בן אמוץ ומיכה המורשת, שחזו את האחדות הרוחנית של בני האדם תחת אלוהים בעוד דבר ה' יוצא מירושלים – העניקו לאומות העולם את החזון: "וכיתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות. לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה..."

מתוך נאומו של מנחם בגין בעת קבלת פרס נובל לשלום בשנת 1978

"... אין ברצוני למנות את הקורבנות שהקרבנו למען השלום. לעיתים חייבת ממשלה

לקבל החלטות קשות למען השלום, וכך עשינו. לא עלינו חלה החובה להוכיח כי מוכנים אנו לקיים את חלקם השני של הסכמי קמפ דייוויד. הוכחנו זאת מכבר. עומדים אנו על העיקרון כי על כל הצדדים למלא התחייבויותיהם, כל אחד חייב בנאמנות להסכם עליו חתם. רק כך נוכל להגיע להסכם שאליו אנו שואפים..."

מתוך נאומו של בגין בפני ועידת המנהיגים היהודים בארצות הברית

"... השלום הוא יפי החיים. הוא חיוכו של ילד, אהבת אם, שמחת אב, היחד המשפחתי. הוא התקדמות האדם, ניצחונו של רעיון צודק, ניצחונה של האמת. השלום הוא כל זה ואף למעלה מזה..."

ואומנם ישראל המתחדשת שאפה תמיד לשלום, נכספה אליו, עשתה מאמצים בלתי פוסקים להשיגו... עשינו כל מאמץ להביא לידי משא ומתן בין ישראל לשכנותיה, משא ומתן שבלעדיו יישאר השלום רעיון מופשט..."

מתוך נאומו של מנחם בגין בעת קבלת פרס נובל לשלום ב-1978

"...ובמדינתנו פנימה יהי הצדק השליט העליון... בל יהיה ניצול.

בל יהיה בביתנו איש – אזרח או גר – רעב ללחם, חסר קורת גג, חשוך בגד או נטול השכלה ראשונית.

"וזכרת כי גר היית בארץ מצרים" – צו עילאי זה יקבע את יחסינו אל שכנינו. וצדק צדק תרדוף – צו עליון זה יקבע את יחסינו בין איש לחברו..."

מתוך דברים ששידר בגין מתחנת השידור החשאית של הארגון הצבאי הלאומי בשנת תש"ח

"...האם נגזר עלינו לחלק את עמנו, אומר בפשטות, לספרדים ולאשכנזים. אדוני היושב ראש, זו אינה חלוקה היסטורית של עמנו. הפרדוקס בתולדותינו בימים אלה הוא בזה שאנו מחלקים את עמנו מעיקרו לשני חלקים... מדוע אנו צריכים להוסיף ולשאת את המעמסה הזאת? אני חושב שעלינו לעשות את הניסיון ואת המאמץ להשתחרר ממנה. אולי זוהי שגרת מחשבה, אולי זוהי גם שגרה של העברה מדור אל דור... אבל פעם צריך עם, המחדש את ימיו במולדתו, לעשות ניסיון להשתחרר מכל השגרות האלה..."

מיזוג עדות בישראל - מתוך נאומו של בגין בכנסת בשנת 1964

במהלך כהונת ממשלתו השנייה הוחלט על מבצע שלום הגליל. המלחמה שאמורה הייתה להימשך לא יותר מיומיים נמשכה והייתה שנויה במחלוקת. עניין הקורבנות היה קשה מנשוא עברו והעכיר את מצב רוחו. מול ביתו של ראש הממשלה עמדו במשך ימים משמרות מחאה, הייתה זו תקופה שבה הייתה רעייתו עליזה חולה. בגין סירב להצעתו של שר הפנים בורג לפנות את המפגינים, "בשום פנים ואופן, לא! הייתי רוצה רק שלא ירעישו". הוא ראה בפינוים פגיעה בדמוקרטיה ובזכות הציבור להביע את דעתו,

מתוך ספרו של אריה נאור, בגין בשלטון, עדות אישית, ידיעות אחרונות, 1993

"אחרי מותי אני מקווה שאיזכר מעל לכול, כמי שמנע מלחמת אחים - זה חשוב בעיניי מהפיקוד על המחותרת, מראשות הממשלה, מחוזה השלום ומחוק רמת הגולן..."
דברים שאמר בגין כראש ממשלה בשנת 1982

"...אם בשם הרעיון של חירות היחיד, לא ייעשה בתוך החברה מאמץ לבטל עוני... ליצור תנאים שבהם לא יימצא אפילו ילד אחד ללא מזון מספיק, ללא קורת גג, ללא בגד, ללא מורה; אם לא ייעשה המאמץ... לתת סיכוי לכל אדם להביא את כישורו ליד ביטוי, לשפר את תנאי קיומו - אין תוחלת לחברה כזאת..."
מתוך ספרו של מנחם בגין "השקפת חיים והשקפה לאומית"

"אנו יכולים לדאוג שלכל אדם יהיה דיור... תהיה לו עבודה, שיוכל לקיים את בני משפחתו, יהיה לו חינוך יסודי שאותו יוכל להעניק לילדיו, יהיה לו ביטוח בריאות, כך שלא ייזרק לרחוב כשיהיה חולה, ויהיה לו גם ביגוד ראוי לשמו... בדרך זו צריך ללכת כדי לפתור, באופן מתמיד, בעיות חברתיות"
מתוך נאומו של בגין בישיבת הממשלה בשנת 1981